

5.203.828,14 KM, uvećano za iznos zatezних kamata koje teku od dana kada su se utvrđene nepravilnosti pojavile, odnosno od dana izdavanja predmetne Garancije, do dana povrata utvrđenog iznosa.

Sukladno navedenom, Vijeće je odlučilo kao u točki 2. dispozitiva ovoga Rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Ovo Rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv njega nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka ovoga Rješenja.

Broj UP/I 03-26-1-54-19/21
23. lipnja 2023. godine
Istočno Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća za državnu potporu BiH
Dženan Selimbegović, v. r.

На основу чл. 12. став (3) тачка д) и 18. став (3) Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 10/12 и 39/20) и члана 193. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), рјешавајући у поступку *ex post* контроле усклађености државне помоћи са прописима о државној помоћи, покренутом на основу пријаве Министарства енергетике и рударства Републике Српске за одобрење државне помоћи у облику гаранције кориснику Мјешовити холдинг "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - Зависно предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница, Савјет за државну помоћ Босне и Херцеговине на 136. сједници, одржаној 22. јуна 2023. године, донио је сљедеће

РЈЕШЕЊЕ

- Утврђује се да државна помоћ додијељена у облику гаранције Републике Српске кориснику МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница није у складу са Законом о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини.
- Налаже се Министарству финансија и Министарству енергетике и рударства Републике Српске, као даваоцима државне помоћи, да предузму мјере за поврат незаконито додијељене помоћи из тачке 1. диспозитива овог рјешења у износу 5.203.828,14 KM од корисника МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, увећане за износ затезне камате од дана када је незаконита помоћ дата на коришћење до дана поврата њеног износа, и обавијести Савјет о извршеном поврату.
- Ово рјешење биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

1. Ток поступка

1.1. Захтјев за покретање поступка

Савјет за државну помоћ Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет) запримио је 22.06.2021. године, под бројем: УП/И 03-26-1-54-1/21, пријаву Министарства енергетике и рударства Републике Српске за одобрење државне помоћи у облику гаранције Републике Српске кориснику Мјешовити холдинг "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - Зависно предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница.

У смислу члана 14. став (1) Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Закон), Министарство финансија Републике Српске је својим актом дало консултативно мишљење, број: 06.10/421-237-1/21 од 01.06.2021. године, на пријаву државне помоћи Министарства енергетике и рударства Републике Српске која се односи на издавање гаранције Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, те у прилогу акта, сходно одредби члана 12. став (2) Закона, доставило Савјету Образац за пријаву државне помоћи Министарства енергетике и рударства Републике Српске.

Уз Образац за пријаву државне помоћи (у даљем тексту: Образац пријаве) подносилац је доставио копије сљедеће документације:

- Одлуке Владе Републике Српске о давању сагласности за издавање гаранције Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, број: 04/1-012-2-1428/21 од 13.05.2021. године,
- Захтјева МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, број: 5434/21 од 11.05.2021. године,
- Одлуке Скупштине акционара МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука о дугорочном задужењу првом емисијом обвезница јавном понудом, број: СА – 1180-4/21 од 05.03.2021. године,
- Закључка Одбора за ревизију ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, број: ОР-6720-3/20 од 25. 12. 2020. године,
- Записника 51. ванредне сједнице Скупштине акционара ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, број: СА – 1180/21 од 05.03.2021. године,
- Одлуке Надзорног одбора ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука о дугорочном задужењу првом емисијом обвезница, број: НО – 6730-3/20 од 25.12.2020. године,
- Одлуке Надзорног одбора ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука о измени и допуни Одлуке о дугорочном задужењу првом емисијом обвезница јавном понудом, број: НО – 5450/20 од 11.05.2021. године,
- Процјене финансијског стања ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука у вези са дугорочним задужењем првом емисијом обвезница јавном понудом из априла 2021. године (Економски институт а. д. Бања Лука),
- Пројекције финансијских извјештаја, биланса стања и успјеха, те биланса новчаних токова за период издавања гаранције,
- Одлуке Владе Републике Српске у функцији Скупштине акционара Акцијског фонда Републике Српске а. д. Бања Лука у МХ "ЕРС" МП а. д. Требиње о давању сагласности МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за прву емисију обвезница јавном понудом укупне номиналне вриједности 40.000.000,00 KM, број: 04/1-012-2-563/21 од 25.02.2021. године,
- Одлуке о измени Одлуке Владе Републике Српске у функцији Скупштине акционара Акцијског фонда Републике Српске а. д. Бања Лука у МХ "ЕРС" МП а. д. Требиње о давању сагласности МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за прву емисију обвезница јавном понудом укупне номиналне вриједности 40.000.000,00 KM, број: 04/1-012-2-957/21 од 01.04.2021. године, и

- Биланса стања, успеха и токова готовине МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за 2019. и 2020. годину.

Увидом у поднесу пријаву Савјет је утврдио да је она неправилна, јер су достављене неовјерене копије докумената, што није у складу са чланом 2. став (4) Одлуке о поступцима и обрасцима за подношење обавјештења о државној помоћи и праћење државне помоћи ("Службени гласник БиХ", број 64/13) и чланом 5. став (2) Уредбе о начину и процедурама пријављивања државне помоћи у Републици Српској ("Службени гласник РС", број 105/13) којим је прописано да је давалац државне помоћи дужан уз поднесу пријаву (обавјештење) да приложи сва неопходна документа или овјерене копије докумената којима се потврђује исправност података наведених у пријави.

Такође, Савјет је из наведеног обрасца пријаве и пратеће документације закључио да је наведена пријава и непотпуна, јер не садржи сва документа неопходна за њену оцјену и доношење одлуке у складу са чланом 12. став (3) Закона.

Узимајући у обзир наведено, Савјет је путем Министарства финансија Републике Српске затражио од Министарства енергетике и рударства Републике Српске допуну предметне пријаве државне помоћи, актом број: УП/И 03-26-1-54-2/21 од 06.07.2021. године.

Дана 28.09.2021. године Министарство финансија Републике Српске је актом број: 06.10/421-237-2/21 од 23.09.2021. године доставило дописе Министарства енергетике и рударства Републике Српске, акт број: 05.05/052-2140-2/21 од 28.07.2021. године и акт број: 05.05/052-2140-3/21 од 04.08.2021. године, у чијем прилогу је достављена сљедећа документација:

- Гаранција Републике Српске, број: 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21 од 03.08.2021. године,
- Уговор о регулисању међусобних права и обавеза по основу Гаранције Републике Српске, број: 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21, за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, закључен 03. 08. 2021. године између Министарства финансија и Министарства енергетике и рударства Републике Српске, као давалаца гаранције, са једне стране, и МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, као емитента, са друге стране, и
- овјерене копије докумената достављених уз пријаву државне помоћи од 22.06.2021. године.

Сходно закључку са 131. сједнице Савјета, одржане 21.3.2023. године, упућен је Захтјев Централној банци БиХ за достављање података о просјечној каматној стопи за мјесец август 2021. године, односно треће тромјесечје 2021. године на кредите нефинансијским предузећима за износе изнад 1.000.000 евра, акт број: УП/И 03-26-1-54-17/21 од 22.03.2023. године.

Дана 18. 04. 2023. године Централна банка БиХ доставила је тражене податке о просјечним каматним стопама на нивоу БиХ актом број: 114-43-1-848-2/23 од 12.04.2023. године.

1.2. Рјешење Савјета, број: УП/И 03-26-1-54-4/21 од 29. 06. 2022. године

Рјешавајући у поступку *ex post* контроле усклађености државне помоћи са прописима о државној помоћи, покренутом на основу пријаве Министарства енергетике и

рударства Републике Српске за одобрење државне помоћи у облику гаранције кориснику Мјешовити холдинг "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - Зависно предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница, Савјет за државну помоћ Босне и Херцеговине на 121. сједници, одржаној 29. јуна 2022. године, донио је Рјешење број: УП/И 03-26-1-54-4/21 којим се утврђује да државна помоћ додијељена у облику гаранције Републике Српске кориснику МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница није у складу са Законом о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини.

Тачком 2. диспозитива наведеног рјешења Савјет је наложио Министарству финансија и Министарству енергетике и рударства Републике Српске, као даваоцима државне помоћи, да у року од 90 дана од дана пријема овог рјешења отклоне неправилности утврђене у тачки 4. образложења овог рјешења, односно да обрачунају и наплате тржишну премију за предметну гаранцију од корисника државне помоћи из тачке 1. диспозитива овог рјешења и Савјету доставе доказ о извршеној уплати, док је у тачки 3. истога рјешења наведено да ће Савјет донијети негативну одлуку и утврдити обавезу поврата незаконито додијељене државне помоћи уколико даваоци државне помоћи не поспе по захтјеву из тачке 2. диспозитива предметног рјешења.

Дана 31.10.2022. године Савјет се обратио Министарству финансија Републике Српске Захтјевом за достављање информација о поступању по Рјешењу Савјета, број: УП/И 03-26-1-54-4/21 од 29.6.2022. Наиме, Савјет је предметним захтјевом затражио информацију да ли су Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске, као даваоци државне помоћи, у року од 90 дана од дана пријема предметног рјешења отклонили неправилности утврђене у тачки 4. образложења наведеног рјешења, односно да ли су обрачунали и наплатили тржишну премију за предметну гаранцију од МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука као корисника државне помоћи.

Министарство финансија Републике Српске је 24.11.2022. године актом број: 06.08/421-333-1/22 од 11.11.2022. године доставило Информацију о поступању по Рјешењу Савјета, број: УП/И 03-26-1-54-4/21 од 29.06.2022. године, у којој је наведено да је Министарство финансија предузело активности на отклањању неправилности утврђених Рјешењем Савјета.

Наиме, у Информацији се истиче да је Министарство финансија, сходно Закону о задужевању, дугу и гаранцијама Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 71/12, 52/14, 114/17, 131/20, 28/21 и 90/21), Закону о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини и Уредби о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској ("Службени гласник РС", број 111/20), обрачунало тржишну премију за гаранцију Републике Српске кориснику МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука у износу од 3.000.000 КМ и упутило позив са инструкцијом за уплату наведеном предузећу, али да ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука није извршило уплату тржишне премије.

У прилогу наведене информације достављена су три дописа Министарства финансија Републике Српске: акт број: 06.08/020-2514/22 од 18.08.2022. године, акт број: 06.08/020-

2514-1/22 од 20. 09. 2022. године и акт број: 06.08/020-2514-2/22 од 28.09. 2022. године, упућена МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, којим је затражено од наведеног предузећа да на име тржишне премије за Гаранцију Републике Српске, број: 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21 од 03.08.2021. године, уплате износ од 3.000.000 КМ на Јединствени рачун Трезора Републике Српске.

Савјет се 29.11.2022. године обратио Министарству финансија Републике Српске Захтјевом за достављање допуне Информације о поступању по Рјешењу Савјета, број: УП/1 03-26-1-54-4/21 од 29.06.2022. године, којим је затражено достављање методологије обрачуна тржишне премије, односно начина и поступка израчуна на основу кога је наведено министарство утврдило да износ од 3.000.000 КМ представља тржишну премију за гаранцију Републике Српске издату кориснику МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука.

Министарство финансија Републике Српске је 12.12.2022. године, актом број: 06.08/421-333-2/22 од 07.12.2022. године, доставило Допуну Информације о поступању по предметном рјешењу Савјета у чијем прилогу је достављен табеларни преглед обрачуна тржишне премије за гаранцију Републике Српске издату кориснику МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука.

2. Примјенени прописи

Осим одредаба Закона, Савјет је у поступку примјенио и одредбе Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 111/20), Закона о електричној енергији ("Службени гласник Републике Српске", број 68/20), Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 71/12, 52/14, 114/17, 131/20 и 28/21) и Уредбе о поступку издавања гаранција Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 131/20), те у сврху поређења прописа Европске уније из области државне помоћи.

У складу са одредбом члана 4. став (1) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, којом је прописано да државна помоћ може да се додијели ако програм (шема) или појединачни пројекат државне помоћи испуњава услове из ове уредбе и члана 71. став 2. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 5/08 – издање међународни уговори) (у даљем тексту: ССП), Савјет је обавезан да приликом ојене захтјева за додјелу државне помоћи примјењује не само право БиХ него да на одговарајући начин примјени и критеријуме и услове који произлазе из примјене конкуренцијских правила важећих у Заједници и инструмената за тумачење које су усвојиле институције Заједнице. Осим Уредбом о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, обавеза примјене наведених критеријума и услова Савјету је прописана одредбом члана 71. став 1. тачка ц) ССП-а који гласи: Конкуренција и друге економске одредбе "1. Сљедеће је неспојиво са правилном примјеном овог споразума, у мјери у којој може утицати на трговину између Заједнице и Босне и Херцеговине: (ц) свака државна помоћ којом се нарушава или пријети нарушаваће конкуренције давањем предности одређеним предузећима или одређеним производима", те ставом 2. истог члана који

гласи: "2. Свака пракса супротна овом члану оцјењиваће се на основу критеријума који произлазе из примјене конкуренцијских правила која важе у Заједници, посебно чл. 81, 82, 86. и 87. Уговора о оснивању Европске заједнице (у даљем тексту: Уговор о ЕЗ) и инструмената за тумачење које су усвојиле институције Заједнице."

Како одредбама Закона и Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској нису детаљно образложени критеријуми и услови из појма/дефиниције државне помоћи, те критеријуми и услови за додјелу државне помоћи у облику гаранција, Савјет је у конкретном случају у сврху поређења, сходно члану 71. став 2. ССП-а, узео у обзир и сљедеће прописе Европске уније:

- Обавјештење Комисије о појму државне помоћи из члана 107. став 1. Уговора о функционисању Европске уније ("Службени лист Европске уније", серија Ц, број 262/1, 19.07.2016) [у даљем тексту: Обавјештење Комисије (2016/Ц 262/01)],
- Обавјештење Комисије о примјени чл. 87. и 88. Уговора о Европској заједници у области државне помоћи у облику гаранција ("Службени лист Европске уније", серија Ц, број 155, 20.06.2008) [у даљем тексту: Обавјештење Комисије (2008/Ц 155/02)],
- Обавјештење Комисије ЕУ о ревизији методе о одређивању референтних и дисконтних стопа ("Службени лист ЕУ", бр. Ц 14/2008),
- Обавјештење Комисије о поврату незаконите и неспојиве државне помоћи ("Службени лист Европске уније", серија Ц, број 247/1, 23. 07. 2019).

3. Утврђивање чињеница

На основу достављених докумената, Савјет је у поступку утврдио сљедеће:

3.1. Предмет пријаве државне помоћи

Предмет пријаве је одобрење државне помоћи у облику гаранције кориснику Мјешовити холдинг "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - Зависно предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница у износу од 32.753.768,74 КМ.

3.2. Даваоци и корисник државне помоћи

Сходно Гаранцији Републике Српске, број: 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21 од 03. 08. 2021. године (у даљем тексту: Гаранција), Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске су гаранати, тј. даваоци предметне гаранције, те у складу с тим представљају даваоце државне помоћи, у смислу члана 3. став (2) Закона.

Корисник државне помоћи, у смислу члана 3. став (3) Закона, у конкретном случају је Мјешовити холдинг "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - Зависно предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука (у даљем тексту: ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука), с обзиром да гаранцијом коју су издали Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске гарантују ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука неопозиво и безусловно плаћање свих доспјелих анuitета из дугорочних дужничких хартија од вриједности – обвезница наведеног емитента.

3.3. Опис елемената гаранције и пратећих аката

У складу са гаранцијом коју су издала наведена министарства Владе Републике Српске у име Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница емитента МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично

предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука гарантује се неопозиво и безусловно плаћање свих доспјелих анuitета из дугорочних дужничких хартија од вриједности – обвезница емитента, под следећим условима:

- вриједност емисије обвезница: 27.436.000,00 КМ,
- број обвезница које се емитују: 27.436,
- номинална вриједност по обвезници: 1000,00 КМ,
- каматна стопа на годишњем нивоу: 3,5%,
- рок доспијећа: 10 година,
- исплата главнице и припадајуће камате у једнаким анuitетима – полугодишње,
- валутна клаузула: евро,
- износ гаранције: 32.753.768,74 КМ.

Сходно тачки 2. Гаранције, њен корисник је Централни регистар хартија од вриједности Републике Српске као платни агент емисије предметних обвезница.

У складу са тачком 5. Гаранције, Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске као гарант, неопозиво и безусловно гарантују плаћање неплаћених обавеза по основу доспјелих анuitета из дугорочних дужничких хартија од вриједности – обвезница емитента до укупног износа од 32.753.768,74 КМ, без приговора било које врсте, по пријему првог писаног позива, односно до износа наведеног у захтјеву за плаћање по Гаранцији, када је корисник утврдио да емитент (ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука) није извршио своју обавезу уплате анuitета.

Тачком 6. предметне гаранције прописано је да у случају доспјелог и неплаћеног анuitета од емитента (ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука) гарант (Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске), након што утврде да је захтјев за плаћање основан, извршиће плаћање доспјелих неплаћених обавеза по основу доспјелих анuitета из дугорочних дужничких хартија од вриједности – обвезница емитента из буџета Републике Српске у року од највише 15 радних дана од дана пријема првог писаног позива корисника Гаранције (Централни регистар хартија од вриједности Републике Српске), за све вријеме трајања Гаранције.

Рок важности Гаранције је 30 дана од дана доспијећа посљедњег анuitета, односно до коначног измирења свих обавеза из дугорочних дужничких хартија од вриједности – обвезница емитента и она је неопозива у наведеном року важности ове гаранције.

Намјена дугорочног задужења емисијом обвезница, дефинисана у тачки 4. Гаранције, јесте рефинансирање постојећег дуга, односно измирење дијела дугорочних кредитних обавеза обезбијеђених за Пројекат "Toshiba" и изградњу далековода, финансирање пренесених обавеза према буџету Републике Српске и пренесених обавеза према добављачима.

Уговором о регулисању међусобних права и обавеза по основу Гаранције Републике Српске, број: 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21, за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, закљученим 03.08.2021. године између Министарства финансија и Министарства енергетике и рударства Републике Српске, као давалаца гаранције, са једне стране, и МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, као емитента, са друге стране (у даљем тексту: Уговор) емитент се обавезао да средства добијена емисијом обвезница користи искључиво за намјене дефинисане Одлуком Владе Републике Српске о давању сагласности за издавање гаранције Републике Српске за дугорочно задужење

емисијом обвезница МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, број: 04/1-012-2-1428/21 од 13.05.2021. године, и тачком 4. Гаранције.

Емитент (ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука), у складу са чланом 7. Уговора, дужан је да Министарству финансија, као инструмент осигурања издате гаранције достави 20 бјанко сопствених мјеница са назнаком "без протеста" са мјеничним изјавама и 21 бјанко потписан и овјерен налог за пренос средстава са изјавама о блокади рачуна емитента потписаним и овјереним од овлашћеног лица, списак отворених рачуна у пословним банкама и овјерене копије картона депонованих потписа.

3.4. Правни основ за издавање гаранције

Правни основ за издавање гаранције садржан је у одредбама Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске. Сходно члану 38. наведеног закона, гаранција Републике Српске представља њену потенцијалну обавезу која постаје стварна обавеза у случају када зајмопримац није извршио отплату обавезе, у складу са условима из кредитног споразума и ако су испуњени услови из гаранције, мора да буде издата у писаној форми и у тренутку доспјелости на наплату у складу са условима из гаранције постаје дуг Републике Српске. Даље, чланом 41. став 3. Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске прописано је да се Одлуком Владе именује овлашћени потписник који у име Републике Српске потписује гаранцију у складу са одредбама овог закона, док је чланом 42. истог закона одређено да се гаранције Републике Српске могу издати кредиту или зајмодавцу за гарантовање обавеза насталих задужењем јединица локалне самоуправе, фондова социјалне сигурности, Инвестиционо-развојне банке Републике Српске и фондова којима она управља, као и јавних предузећа и институција јавног сектора, у вези са финансирањем капиталних инвестиција које служе у јавне сврхе.

Такође, правни основ у конкретном случају представљају и Уредба о поступку издавања гаранција Републике Српске и Одлука Владе Републике Српске о давању сагласности за издавање гаранције Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, број: 04/1-012-2-1428/21 од 13.05.2021. године (у даљем тексту: Одлука Владе Републике Српске).

Наиме, Влада Републике Српске је наведеном одлуком дала сагласност за издавање гаранције Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука у износу од 47.752.979,65 КМ, а у сврху рефинансирања постојећег дуга, односно измирења дијела дугорочних кредитних обавеза обезбијеђених за Пројекат "Toshiba" и изградњу далековода, финансирање пренесених обавеза према буџету Републике Српске и пренесених обавеза према добављачима и овластила министра финансија и министра енергетике и рударства да потпишу Гаранцију и Уговор о регулисању међусобних права и обавеза по основу Гаранције Републике Српске.

Узимајући у обзир наведено, утврђено је да су Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске издали предметну гаранцију у складу са одредбама Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске, Уредбом о поступку издавања гаранција Републике Српске и Одлуком Владе Републике Српске.

3.5. Опис, дјелатност, власничка структура и финансијско стање ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука

Одлуком ЈМДП "Електропривреда Републике Српске" од 17.08.1992. године основано је Зависно државно предузеће Електрокрајина п. о. Бања Лука. На основу одредаба Закона о приватизацији државног капитала у предузећима, Електрокрајина се 14.09.2005. године трансформисала у акционарско друштво у већинском власништву Мјешовитог холдинга "Електропривреда Републике Српске" а. д. Требиње. Друштво је повезано у МХ "Електропривреда Републике Српске" а. д. Требиње заједно са осталим предузећима која обављају електроенергетску дјелатност у Републици Српској у којима Матично предузеће има већинско учешће у капиталу.

Привредни субјекат ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука у правном промету послује под називом: Зависно предузеће "Електрокрајина" акционарско друштво Бања Лука, скраћени назив: ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, адреса: Краља Петра I Карађорђевића 95, 78000 Бања Лука, ЈИБ: 4400855640000 и матични број јединственог регистра: 1074440.

ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука обавља дјелатност дистрибуције електричне енергије (оператера дистрибутивног система) на подручју градова Бања Лука, Приједор, Градишка и 18 општина Републике Српске – Челинац, Котор-Варош, Кнежево, Нови Град, Костајница, Крупа на Уни, Козарска Дубица, Србац, Лакташи, Прњавор, Мркоњић-Град, Шипово, Рибник, Оштра Лука, Дринић, Источни Дрвар, Купрес и Језеро, у складу са Дозволом Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије, број: 01-351-04-1/10-3/19. Наведену дозволу издала је Регулаторна комисија за енергетику Републике Српске (у даљем тексту: РЕРС) Рјешењем о издавању дозволе за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије, број: 01-351-9/19/Р-131-304 од 26.12.2019. године, сходно одредбама члана 23. тачка 5. и члана 53. тада важећег Закона о електричној енергији ("Службени гласник Републике Српске", бр. 8/08, 34/09, 92/09 и 1/11).

Дозвола за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије издата је ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука са роком важења од пет година, почев од 28. 12. 2019. године.

Сходно наведеној дозволи, ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука дужна је да обавља дјелатност дистрибуције електричне енергије као оператер дистрибутивног система у систему обавезе јавне услуге. Такође, ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука има право да наплати коришћење дистрибутивне мреже према одобреној тарифи на основу Правилника о тарифној методологији и тарифном поступку.

У складу са тачком 6.10. предметне дозволе, ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука је обавезна уговором регулисати међусобне односе са независним оператером система, преносном компанијом, снабдјевачима/трговцима, произвођачима чији су електроенергетски објекти прикључени на дистрибутивну мрежу и крајњим купцима.

Сходно тачки 6.25. Дозволе, корисник дозволе је дужан да обезбједи функционално и рачуноводствено раздвајање дјелатности дистрибуције електричне енергије од дјелатности снабдјевања купаца електричном енергијом у систему

обавезе јавне услуге и осталих дјелатности, затим да обезбједи правно раздвајање дјелатности дистрибуције електричне енергије од дјелатности снабдјевања квалификованих купаца електричном енергијом, те да обезбједи одвојене рачуноводствене евиденције за дјелатност дистрибуције електричне енергије од осталих дјелатности и примјењује Јединствени регулаторни контни план, а све с циљем ефикасног регулисања цијена и тарифа у систему обавезе јавне услуге.

Тачком 8.3. Дозволе прописано је да се у периоду важења издата дозвола може пренијети на треће лице ако корисник дозволе прода свој посао или ако тражи да пренесе своју дозволу или контролисани (управљачки) интерес на то лице уз сагласности за пренос РЕРС-а.

У складу са одредбама тач. 8.4. и 8.5. Дозволе, РЕРС може да поништи и одузме издату дозволу.

Сходно одредбама Закона о електричној енергији, који је на снази од 01. 01. 2021. године, и Одлуци Владе Републике Српске, ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука је 01.04.2021. године престала да обавља дјелатност снабдјевања електричном енергијом крајњих потрошача и постала оператер дистрибутивног система (ОДС), а улогу снабдјевача преузео је МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње.

Наиме, у складу са чланом 49. став (5) Закона о електричној енергији, оператеру дистрибутивног система није дозвољено трговање електричном енергијом, осим купопродаје за покривање губитака у дистрибутивној мрежи и енергије дебаланса за ове сврхе, а у складу са ставом (6) истог члана, оператеру дистрибутивног система није дозвољено предузимање мјера које доводе до нарушавања конкуренције.

Чланом 46. став (2) Закона о електричној енергији прописано је да је оператер дистрибутивног система правно лице које има потребну дозволу и које је одговорно за рад, управљање, одржавање, развој и изградњу дистрибутивног система на одређеном географском подручју и, гдје је то могуће, његових међувеза са другим системима, те за обезбјеђивање дуготрајне способности система да задовољи разумну потражњу за дистрибуцијом електричне енергије.

Сходно одредби члана 49. став (2) Закона о електричној енергији, оператер дистрибутивног система обавља дјелатност дистрибуције и управљања дистрибутивним системом у складу са условима из дозволе за обављање дјелатности.

Чланом 12. став (2) Закона о електричној енергији прописано је да се електроенергетска дјелатност дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом обавља као јавна услуга према условима уређеним овим законом.

У складу са одредбом члана 54. Закона о електричној енергији, оператер дистрибутивног система остварује приходе потребне за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом, по основу:

- 1) накнаде за коришћење дистрибутивне мреже (дистрибутивна мрежна тарифа),
- 2) накнаде за прикључење на дистрибутивну мрежу,
- 3) накнаде за пружање нестандартних услуга корисницима дистрибутивног система.

Финансијско стање

Из аката предузећа "Електрокрајина" а. д. Бања Лука констатујемо да је ријеч о акционарском друштву које се, с обзиром на број запослених радника, укупан годишњи приход и укупну вриједност пословне имовине, не може сматрати ни малим ни средњим предузећем. Имајући у виду наведене појмове, у складу са чланом 2. Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, констатујемо да је предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука велико предузеће.

На страни 25. Уредбе у наслову 4. Државна помоћ за санацију и реструктурисање привредних субјеката, поднаслов 4.1. Државна помоћ привредном субјекту у тешкоћама, чланом 29. одређен је појам привредног субјекта у тешкоћама. Како смо горе у тексту констатовали да је према члану 2. став (8) Уредбе предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука велико предузеће, то је чланом 29. став (1) ("Привредни субјекат је у тешкоћама ако је без државне интервенције готово извјестан престанак његовог пословања у краткорочном или дугорочном периоду и за који важи најмање једна од сљедећих околности.") тачка 4. прописано да се сматра да је велико предузеће у тешкоћама у случају "ако је великом привредном субјекту током последње двије године:

1. износ књиговодственог дуга и капитала привредног субјекта био већи од 7,5 и
2. ЕБИТДА коефицијент покрића камата привредног субјекта био нижи од 1,0."

Табела 1: Обрачун износа књиговодственог дуга и капитала предузећа "Електрокрајина" а. д. Бања Лука на основу годишњих финансијских извјештаја (у КМ) према подацима АПИФ-а Бања Лука

Година	Дугорочне обавезе (1)	Краткорочне обавезе (2)	Укупне обавезе (3) = (1) + (2)	Капитал (4)	Омјер књиговодственог дуга и капитала (5) = (3) / (4)	Испуњеност првог услова из Уредбе ¹ [(5) > 7,5]
2019.	75.580.896	140.063.200	215.644.096	294.269.685	0,73	НЕ
2020.	75.165.145	162.131.107	237.296.252	213.303.426	1,11	НЕ

Извор: На основу финансијских извјештаја предузећа "Електрокрајина" а. д. Бања Лука према подацима АПИФ-а Бања Лука

На основу исказаних израчуна из Табеле број 1, за обје посматране године омјер књиговодственог дуга и капитала био је испод 7,50.

Табела 2: Обрачун ЕБИТДА коефицијента покрића камата предузећа "Електрокрајина" а. д. Бања Лука на основу годишњих финансијских извјештаја

Година	ЕБИТДА (1)	Расходи камата (позиција 240) (2)	ЕБИТДА коефицијент покрића камата (3) = (1) / (2)	Испуњеност другог услова из Уредбе ² [(3) < 1]
2019.	18.441.366	2.040.339	9,038	НЕ
2020.	3.164.403	1.683.924	1,879	НЕ

Извор: На основу финансијских извјештаја предузећа "Електрокрајина" а. д. Бања Лука

ЕБИТДА (енгл. *Earnings Before, Interest, Taxes, Depreciation and Amortization*) добитак је прије камате, пореза и амортизације

ЕБИТДА = добит прије камата и пореза (ЕБИТ или оперативна добит) + амортизација

ОПЕРАТИВНА ДОБИТ = ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ – ПОСЛОВНИ РАСХОДИ, тј.

ЕБИТДА = (ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ – ПОСЛОВНИ РАСХОДИ) + АМОРТИЗАЦИЈА

$ЕБИТДА_{2019} = 201$ (пословни приходи) – 216 (пословни расходи) + 224 (амортизација) = 220.239.772 – 223.151.415 + 21.353.009 = 18.441.366

$ЕБИТДА_{2020} = 201$ (пословни приходи) – 216 (пословни расходи) + 224 (амортизација) = 176.332.473 – 195.016.554 + 21.848.484 = 3.164.403

На основу приказаних прорачуна урађених на основу годишњих финансијских извјештаја за 2019. и 2020. предузећа "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за обје посматране године, ЕБИТДА коефицијент покрића камата предузећа "Електрокрајина" а. д. Бања Лука био је изнад 1.

Приликом анализе привредног субјекта у тешкоћама, на њега се примјењује члан 29. став (1) тачка 4) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, те према њему за предузеће тог статуса не сматра се да је у тешкоћама јер нису испуњена сљедећа два кумулативна услова: да му је током последње двије године износ књиговодственог дуга и капитала већи од 7,5 и ЕБИТДА коефицијент покрића камата нижи од 1.

У вријеме вршења процјене предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука не испуњава услове за било који од два финансијска параметра да би се сматрало да је у финансијским тешкоћама онако како је то прописано Уредбом о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској.

Закључујемо да у вријеме вршења процјене предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука није у тешкоћама.

¹ Ако је великом привредном субјекту током последње двије године износ књиговодственог дуга и капитала био већи од 7,5

² Ако је великом привредном субјекту током последње двије године ЕБИТДА коефицијент покрића камата привредног субјекта био нижи од 1,0

3.6. Образложење пријаве државне помоћи

Подносилац предметне пријаве, Министарство енергетике и рударства Републике Српске, у Обрасцу пријаве навео је да у конкретном случају додјеле гаранције ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука нема нарушавања конкуренције због тога што ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, као оператер дистрибутивног система, обавља дјелатност која није либерализована и отворена за тржишну конкуренцију, јер је ријеч о природном монополу гдје не постоји могућност за стварање конкурентских услова на тржишту.

Наведени став подносилац пријаве образлаже у тачки 17. Обрасца пријаве наводећи да је сходно одредбама Закона о електричној енергији и одговарајућим актима Владе Републике Српске од 01.04.2021. године у Републици Српској тржишна дјелатност снабдијевања одвојена од електродистрибуције, те да се оператери дистрибутивног система могу да баве искључиво дјелатношћу дистрибуције, те да више не обављају ни једну тржишну дјелатност, позивајући се на члан 49. ст. (5) и (6) Закона о електричној енергији којим је прописано да оператеру дистрибутивног система није дозвољено да тргује електричном енергијом, осим купопродаје за покривање губитака у дистрибутивној мрежи и енергије дебаланса за ове сврхе, те да предузима мјере које доводе до нарушавања конкуренције.

3.7. Мишљење органа за спровођење Закона на пријаву државне помоћи

У смислу члана 14. став (1) Закона, Министарство финансија Републике Српске је својим актом дало консултативно мишљење, број: 06.10/421-237-1/21 од 01.06.2021. године, на пријаву државне помоћи Министарства енергетике и рударства Републике Српске која се односи на издавање гаранције Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука.

У наведеном мишљењу Министарство финансија Републике Српске истиче да гаранција Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука на целокупан износ задужења у износу од 47.752.979,65 КМ представља државну помоћ из члана 3. став (1) Закона јер Република Српска у конкретном случају преузима на себе ризик од плаћања доспјелих обавеза по обвезницама ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука.

Такође, у свом мишљењу Министарство финансија Републике Српске истакнуло је да предметна гаранција Републике Српске не би представљала државну помоћ, потребно је да ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, у складу са чланом 137. став (1) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, уз претпоставку испуњености осталих услова, плати тржишну премију за гаранцију обрачунату примјеном тржишних принципа.

4. Доношење одлуке

Савјет је разматрао пријаву Министарства енергетике и рударства Републике Српске на 136. сједници, одржаној 22. јуна 2023. године. Приликом доношења одлуке, Савјет је узео у обзир цијелокупну достављену документацију.

С обзиром да су Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске издали Гаранцију Републике Српске, број: 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21, 03.08.2021. године, за дугорочно задужење емисијом обвезница емитента ЗП "Електрокрајина"

а. д. Бања Лука, а да се сходно члану 2. тачка 16) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској као датум додјеле помоћи означава дан на који је, на основу прописа Републике Српске, корисник стекао право на примање помоћи, Савјет је провео поступак *ex post* одобрења, у складу са чланом 12. став (7) Закона.

Наиме, Савјет је закључо да је у конкретном случају помоћ већ додијељена ступањем на снагу Гаранције Републике Српске, број: 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21 од 03.08.2021. године, узимајући у обзир и тачку 2.1. Обавјештења Комисије (2008/Ц 155/02) којом је прописано да је помоћ додијељена у тренутку када се гаранција издаје, а не у тренутку када се она позива на наплату или у тренутку када се извршава плаћање условима из Гаранције.

Савјет је првенствено током поступка требао да утврди да ли помоћ додијељена у облику гаранције кориснику ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница представља државну помоћ из члана 3. став (1) Закона.

Приликом утврђивања да ли додјела помоћи у облику гаранције кориснику ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука представља државну помоћ, Савјет је размотрио јесу ли испуњени сви услови из члана 3. став (1) Закона, односно да ли је ријеч о трансферу државних средстава; да ли се додјелом предметне гаранције кориснику пружа економска предност коју он не би стекао у нормалним тржишним условима, односно путем сопствене ефикасности пословања; да ли се предметна гаранција додијељује кориснику на селективној основи, односно на селективан начин, чиме се даје предност одређеним привредним субјектима или одређеним привредним секторима и да ли се додјелом предложене гаранције нарушава или постоји опасност од нарушавања конкуренције на тржишту, стављањем у повољнији положај одређених привредних субјеката или производње или трговине одређених производа или пружања одређених услуга у мјери у којој то утиче на испуњавање међународних обавеза Босне и Херцеговине из ове области, односно на трговину између Босне и Херцеговине и ЕУ.

С обзиром да су одредбом члана 137. став (1) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској само прописани услови када државна гаранција није инструмент додјеле државне помоћи, Савјет је у поступку најприје утврђивао испуњење наведених услова:

- 1) да привредни субјекат није у тешкоћама;
- 2) да је гаранција повезана са посебном финансијском трансакцијом, на фиксни износ и фиксни период;
- 3) да гаранција не покрива више од 80% неизмиреног кредита или друге финансијске обавезе корисника, с тим да се ово ограничење не односи на:
 1. гаранције које покривају дужничке обвезнице или
 2. гаранције дате с циљем финансирања привредног субјекта чија је искључива дјелатност пружање услуга од општег економског интереса, а гаранцију даје орган који је повјерио вршење услуга од општег економског интереса;
- 4) да се премија за гаранцију обрачунава примјеном тржишних принципа.

На основу показатеља из Биланса стања и успјеха за 2019. и 2020. годину описаних у тачки 3.5. образложења, Савјет је утврдио да ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука није у тешкоћама, сходно члану 29. став (5) тач. 1) и 2) Уредбе о

намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској. Наиме, омјер књиговодственог дуга и капитала није био већи од 7,5, а ЕВИТДА коефицијент покрића камата није био нижи од 1,0, чиме је испуњен услов из члана 137. став (1) тачка 1) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској.

На основу Гаранције Републике Српске, број: 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21 од 3.8.2021. године, и Уговора о регулисању међусобних права и обавеза по основу Гаранције Републике Српске, број: 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21 за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука закљученог 03.08 2021. године између Министарства финансија и Министарства енергетике и рударства Републике Српске, као давалаца гаранције, са једне стране, и МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, као емитента, са друге стране, закључили смо да је предметна гаранција повезана са посебном финансијском трансакцијом – емисијом обвезница емитента ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, на фиксни износ од 32.753.768,74 КМ и фиксни период од 10 година, чиме је испуњен услов из члана 137. став (1) тачка 2) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској.

Будући да Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске предметном гаранцијом неопозиво и безусловно гарантује плаћање свих неплаћених обавеза ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука по основу доспјелих ануитета из дугорочних дужничких хартија од вриједности – обвезница емитента до укупног износа од 32.753.768,74 КМ (вриједност емисије 27.436.000,00 КМ увећана за камату од 3,5% на годишњем нивоу), односно да Република Српска гарантује за укупне обавезе (100%) емитента обвезница ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука према Централном регистру хартија од вриједности Републике Српске као кориснику Гаранције, а да се услов члана 137. став (1) тачка 3) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској да гаранција не покрива више од 80% неизмирене финансијске обавезе корисника, не односи на гаранције које покривају дужничке обвезнице сходно подтачки 1. наведене тачке, Савјет је утврдио да је наведени услов испуњен.

С обзиром да Гаранцијом Републике Српске, број: 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21 од 03.08.2021. године, и Уговором о регулисању међусобних права и обавеза по основу Гаранције Републике Српске није прописана обавеза привредном субјекту ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, да Министарству финансија и Министарству енергетике и рударства Републике Српске као даваоцима гаранције за његово дугорочно задужење емисијом обвезница плати премију за гаранцију, обрачунату примјеном тржишних принципа, Савјет је утврдио да није испуњен услов из члана 137. став (1) тачка 4) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској.

Узимајући у обзир наведено, Савјет је у поступку утврдио да у случају издавања предметне гаранције издате за дугорочно задужење ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука емисијом сопствених обвезница нису кумулативно испуњени сви услови из члана 137. Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској који искључују постојање државне помоћи, будући да за гаранцију није плаћена тржишна премија.

Сходно наведеном, Савјет је утврђивао јесу ли испуњени сви услови из члана 3. став (1) Закона, односно да

ли додјела помоћи у облику гаранције кориснику ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука представља државну помоћ.

Савјет је у поступку утврдио да је услов из члана 3. став (1) Закона који се односи на пренос државних средстава испуњен, будући да Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске, сходно издатој Гаранцији Републике Српске, број: 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21 од 03. 08. 2021. године, преузимају ризик плаћања свих неплаћених обавеза ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука по основу доспјелих ануитета из дугорочних дужничких хартија од вриједности – обвезница, те да нису наплатили адекватну накнаду у виду тржишне премије ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука.

Наиме, сходно тачки 2.1. Обавјештења Комисије (2008/Ц 155/02), гаранције које је директно дала држава, то јесте централне или локалне власти, као и гаранције које су кроз изворе државе дала друга тијела под контролом државе, као на примјер предузетника, а која могу да се припишу јавној власти, могу се сматрати државном помоћи. Такође, истом тачком Обавјештења Комисије (2008/Ц 155/02) прописано је да погодност државне гаранције јесте та да ризик повезан са гаранцијом сноси држава и за то прихватање ризика од стране државе, у нормалним околностима, требало би платити одговарајућу накнаду, те ако се држава одрекне те накнаде, то истовремено представља корист за предузетника и исцрпљивање државних средстава, па у складу с тим, чак и ако се никад не изврши плаћање према условима из гаранције, свеједно је ријеч о државној помоћи.

Када је у питању други услов из члана 3. став (1) Закона, Савјет је у поступку утврдио да је он испуњен, јер је издавањем предметне гаранције корисник ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука стекао економску предност коју не би стекао у нормалним тржишним условима, односно путем сопствене ефикасности пословања, с обзиром да за њу није платило тржишну премију Републици Српској и што се без гаранције Републике Српске наведено предузеће не би могло задужити емисијом сопствених обвезница.

Даље, Савјет је у поступку утврдио да је трећи услов из члана 3. став (1) Закона испуњен, с обзиром да је помоћ у облику гаранције додијељена на селективној основи, односно на селективан начин, јер је додјелом дата предност само једном тачно одређеном привредном субјекту. Наиме, да би овај услов био испуњен, потребно је утврдити да се додјелом државне помоћи стављају у повољнији положај одређени привредни субјекти, одређени сектори привреде или произвођачи/трговина одређених производа. У конкретном случају Савјет је утврдио да се предметном гаранцијом ставља у повољнији положај, односно фаворизује само један привредни субјекат – ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за чије је задужење емисијом обвезница издата државна гаранција.

Што се тиче четвртог услова из члана 3. став (1) Закона, који се односи на нарушавање и постојање опасности од нарушавања конкуренције на тржишту, стављањем у повољнији положај одређених привредних субјеката или производње или трговине одређених производа или пружања одређених услуга у мјери у којој то утиче на испуњавање међународних обавеза Босне и Херцеговине из ове области, односно на трговину између Босне и Херцеговине и ЕУ, Савјет је у поступку утврдио да издавањем предметне гаранције ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница постоји опасност од нарушавања конкуренције и утицај на трговину, јер се ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука ставља у повољнији положај у односу на конкуренте.

Наиме, сходно тачки 187. Обавјештења Комисије (2016/Ц 262/01), којом је прописано да нарушавање конкуренције на тржишту, у смислу члана 107. став 1. Уговора о функционисању Европске уније, обично постоји када држава додјели финансијску предност неком предузетнику у либерализованом сектору у коме постоји, или би могла да постоји конкуренција на тржишту, док се у тачки 188. наведеног обавјештења истиче да, у складу са законодавством ЕУ, правни монопол постоји када је одређена услуга законодавством или регулаторним мјерама резервисана за искључивог пружаоца, при чему је свим другим привредним субјектима јасно забрањено пружање таквих услуга, Савјет је утврдио да је тржиште електричне енергије у Републици Српској либерализовано ступањем на снагу Закона о електричној енергији 01. 01. 2021. године.

У складу са одредбом члана 46. став (2) Закона о електричној енергији, којом је прописано да је оператер дистрибутивног система правно лице које има потребну дозволу и које је одговорно за рад, управљање, одржавање, развој и изградњу дистрибутивног система на одређеном географском подручју, Савјет је утврдио да ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука нема правни монопол на обављање електроенергетске дјелатности дистрибуције електричне енергије, него је јасно да и друга правна лица могу да поднесу захтјев РЕРС-у за добијање потребне дозволе.

Узимајући у обзир Дозволу Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије, број: 01-351-04-1/10-3/19, која је издата у складу са тада важећим Законом о електричној енергији ("Службени гласник Републике Српске", бр. 8/08, 34/09, 92/09 и 1/11), сходно којој ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука обавља дјелатност дистрибуције електричне енергије (оператера дистрибутивног система) на тачно одређеном географском подручју Републике Српске, почев од 28. 12. 2019. до 28.12.2024. године, Савјет је утврдио да ће истеком наведене дозволе ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука и други привредни субјекти имати право да поднесу захтјев за добијање дозволе за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије (оператера дистрибутивног система) на наведеном подручју Републике Српске.

Сходно чињеници да је рок важења предметне гаранције издате ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука 10 година, тј. до 2031. године, Савјет је утврдио да се додјелом предметне државне помоћи у облику гаранције ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука ставља у повољнији положај у односу на конкуренте, односно привредне субјекте који ће да буду заинтересовани за добијање дозволе за оператера дистрибутивног система, након истека важеће дозволе РЕРС-а ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, 2024. године, јер се додјелом предметне државне помоћи јача конкурентски положај ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, а што ће посљедично смањити вјероватноћу да ће се било који алтернативни оператер надметати за дозволу за обављање дистрибуције електричне енергије када истекне тренутна дозвола ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука.

Наведени став Савјета потврђује и тачка 189. Обавјештења Комисије (2016/Ц 262/01), којом је прописано да би се јавном помоћи могла нарушити конкуренција чак и ако се њом не помаже предузетнику примаоцу да се прошири и стекне тржишни удјео, него је довољно да му се државном помоћи омогућава задржавање снажнијег конкурентског положаја од онога који би имао да му помоћ није пружена.

Такође, с обзиром да се електричном енергијом која се испоручује путем дистрибутивног система конкурише (ма

колико минимално или потенцијално) осталим енергентима за гријање које користе привредни субјекти и домаћинства и које испоручују друге компаније које дјелују у БиХ, Савјет је утврдио да државна помоћ у облику гаранције за ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, као оператеру дистрибутивног система, фаворизује електричну енергију у односу на друге изворе енергије који би могли да замијене електричну енергију за неке намјене, што није у складу са међународним обавезама Босне и Херцеговине, тачније чланом 18. став 1. тачка ц) Уговора о оснивању Енергетске заједнице ("Службени гласник БиХ", број 09/06 – издање међународни уговори), којим је прописано да свака јавна помоћ која ремети или пријети да ће пореметити конкуренцију тиме што фаворизује одређена предузећа или одређене енергетске ресурсе, није спојива са правилним функционисањем овог уговора у мјери у којој то може да утиче на трговину мрежном енергијом између уговорних страна.

Наведени став Савјета да се додјелом државне помоћи у облику гаранције нарушава конкуренција или постоји опасност од нарушавања конкуренције потврђује и Одлука Европске комисије СА.38918 (2014/Н) од 03.02.2015. године у предмету додјеле кредита регионалним оператерима дистрибутивних мрежа за олакшавање прикључка производње електричне енергије из обновљивих извора у Краљевини Шведској: "Параграф 25: Електрична енергија је предмет трговине у цијелом Европском економском простору, тако да се наведеном мјером утиче на трговину. Такође, пријављена мјера нарушава или пријети да наруши конкуренцију јер ће од ње имати користи регионални мрежни оператери који аплицирају за ту помоћ и имају планове улагања у проширење својих мрежа, у односу на друге мрежне оператере који би потенцијално такође могли да прикључе електричну енергију из нових производних капацитета, ако би се одговарајуће јачање мреже одвијало кроз сопствене инвестиције или би се финансирало путем мрежних накнада које плаћају сами произвођачи електричне енергије на основу тренутног регулаторног режима у Шведској."

Када је у питању утицај на трговину, Савјет је утврдио да се додјелом државне помоћи у облику гаранције ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука утиче на трговину јер се њом јача положај ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука у односу на друге оператере дистрибутивног система који би могли да поднесу захтјев РЕРС-у за издавање дозволе за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије на наведеном географском подручју Републике Српске.

Наиме, тачком 191. Обавјештења Комисије (2016/Ц 262/01) прописано је да се може сматрати да јавна помоћ може да има учинак на трговину између држава чланица чак и ако корисник није директно укључен у прекограничну трговину (напримјер због субвенције би оператерима у другим државама чланицама могло да буде теже да уђу на тржиште одржавањем или повећавањем локалне понуде).

Узимајући у обзир наведено, Савјет је утврдио да гаранција издата од Министарства финансија и Министарства енергетике и рударства Републике Српске за дугорочно задужење ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука емисијом сопствених обвезница представља државну помоћ из члана 3. став (1) Закона, јер су кумулативно испуњени наведени услови.

С обзиром на то да је државна помоћ у облику гаранције већ додијељена ступањем на снагу Гаранције Републике Српске, број: 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21 од 03.08.2021. године, Савјет је закључио да је она незаконита сходно Закону, јер је издата без претходног одобрења Савјета.

Наиме, чланом 12. став (6) Закона прописано је да давалац државне помоћи може кориснику да додијели државну помоћ искључиво након што то одобри Савјет, док је чланом 5. став (3) прописано да је државна помоћ додијелена супротно члану 12. овог закона незаконита и подлијеже поврату у складу са одредбама члана 18. овог закона.

Сходно члану 12. став (7) Закона, Савјет је у поступку *ex post* контроле утврдио да предметна државна помоћ није усклађена са Законом и подзаконским актима усвојеним на основу њега, јер предметна државна помоћ у облику гаранције није усклађена ни са једном категоријом државне помоћи из члана 1. став (2) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској.

У складу са наведеним, Савјет је одлучио као у тачки 1. диспозитива овог рјешења.

С обзиром на то да је чланом 18. став (3) Закона прописано да ако се *ex post* контролом утврде неправилности, Савјет одређује даваоцу државне помоћи рок од најдуже 90 дана да отклони утврђене неправилности, Савјет је у поступку утврдио да се неправилност у конкретном случају огледа у неиспуњавању свих критеријума из члана 137. став (1) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, односно услова из тачке 4. наведеног члана, с обзиром да за предметну гаранцију није плаћена премија обрачуната примјеном тржишних принципа.

У сврху отклањања утврђене неправилности, Савјет је Рјешењем број: УП/1 03-26-1-54-4/21 од 29.06.2022. године наложио Министарству финансија и Министарству енергетике и рударства Републике Српске, као даваоцима државне помоћи, да у року од 90 дана од дана пријема овог рјешења отклоне неправилности утврђене у тачки 4. образложења овог рјешења, односно да обрачунају и наплате тржишну премију за предметну гаранцију од корисника државне помоћи ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, утврђену у складу са чланом 6. Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, одредбама Обавјештења Комисије (2008/Ц 155/02) и Обавјештења Комисије ЕУ о ревизији методе о одређивању референтних и дисконтних стопа ("Службени лист ЕУ", бр. Ц 14/2008) и Савјету доставе доказ о извршеној уплати.

На тај начин би испунили услов из члана 137. став (1) тачка 4) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, а будући да је Савјет у поступку утврдио да су остали услови из члана 137. став (1) наведене уредбе испуњени, предметна гаранција не би представљала инструмент додјеле државне помоћи.

Будући да је Министарство финансија Републике Српске 24.11.2022. године, актом број: 06.08/421-333-1/22 од 11.11.2022. године, доставило Информацију о поступању по Рјешењу Савјета, број: УП/1 03-26-1-54-4/21 од 29.06.2022. године, у којој је наведено да је Министарство предузело активности на отклањању неправилности утврђених рјешењем Савјета у остављеном року од 90 дана, односно да је обрачунало тржишну премију за гаранцију Републике Српске кориснику МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука у износу од 3.000.000 КМ и упутило позив са инструкцијом за њену уплату наведеном предузећу, али да ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука није извршило уплату тржишне премије, Савјет је, у складу са наведеним, сходно одредби члана 18. став (3) Закона, којим је прописано да ако давалац државне помоћи не отклони неправилности, Савјет доноси негативну одлуку из члана 12. став (3) тачка д) овог закона, одлучио као у тачки 1. диспозитива овог рјешења.

У складу са чланом 18. став (3) Закона, којим је прописано да ако давалац државне помоћи не отклони неправилности, Савјет, осим доношења негативне одлуке, утврђује и обавезу поврата износа додијелене државне помоћи од корисника у висини утврђених неправилности, увећаном за износ затезних камата које теку од дана када су се утврђене неправилности појавиле до дана поврата њеног износа, Савјет је одлучио као у тачки 2. диспозитива овог рјешења.

Сходно тачки 99. Обавјештења Комисије о поврату незаконите и неспојиве државне помоћи, којом је прописано да је Комисија дужна у одлуци о поврату квантификовати тачан износ помоћи коју је потребно вратити или утврдити методологију на основу које ће даваоци државне помоћи квантификовати износ помоћи коју треба вратити, Савјет је утврђивао износ/еквивалент државне помоћи садржане у предметној гаранцији.

Правни акт релевантан за израчун износа државне помоћи садржане у Гаранцији представља Обавјештења Комисије (2008/Ц 155/02). Наведеним обавјештењем прописано је да се елементом државне помоћи сматра разлика између прикладне тржишне цијене гаранције и стварне цијене плаћене за ту мјеру, те да годишње противвриједности помоћи треба дисконтovati на њихову садашњу вриједност примјеном референтне стопе, затим их треба сабрати да би се добила укупна противвриједност дате помоћи.

С обзиром на то да на тржишту Републике Српске и Босне и Херцеговине не постоји тржишна премија/цијена за издавање гаранција, у конкретном случају Савјет је израчун износа државне помоћи садржане у предметној гаранцији израдио сходно тачки 4.2. Обавјештења Комисије (2008/Ц 155/02), као противвриједност помоћи у облику бескаматног кредита, тј. као разлику између одређене тржишне каматне стопе коју би предузетник сносио без гаранције и каматне стопе постигнуте захваљујући државној гаранцији, при чему смо због непостојања тржишне каматне стопе у замјену користили референтну стопу, у складу са Обавјештењем Комисије ЕУ о ревизији методе о одређивању референтних и дисконтних стопа.

Наиме, тачком 4.2. Обавјештења Комисије (2008/Ц 155/02) прописано је да када на тржишту не постоји тржишна цијена за гаранцију, у том случају елемент помоћи треба да се рачуна на исти начин као и противвриједност помоћи у облику бескаматног кредита, као разлику између одређене тржишне каматне стопе коју би предузетник сносио без гаранције и каматне стопе постигнуте захваљујући државној гаранцији, након што се одбију све плаћене премије. Ако не постоји тржишна каматна стопа и ако држава чланица жели да користи референтну стопу у замјену, Комисија наглашава да услови прописани у Обавјештењу Комисије ЕУ о ревизији методе о одређивању референтних и дисконтних стопа вриједи и за израчун интензитета помоћи појединачне гаранције. Ово значи да се посебна пажња мора посветити допуни, коју је потребно додати на основну стопу како би се узео у обзир мјеродавни профил ризика везан уз дјелатност која се покрива, предузетника којем се гарантује кредит и колатерал који је пружио.

У сврху израчуна износа државне помоћи за предметну гаранцију, сходно члану 6. став (1) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, Савјет је за одређивање основе референтне стопе користио податак Централне банке Босне и Херцеговине о просјечној каматној стопи за треће тромјесечје 2021. године на кредите нефинансијским предузећима за износе изнад 1.000.000 евра, а која је износила 3,43%. С

обзиром на то да се, у складу са чланом 6. став (2) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, на износ основне референтне стопе додаје маржа ризика исказана у базним поенима, у зависности од кредитног рејтинга привредног субјекта и понуђених инструмената осигурања, њу је био проблем утврдити јер у конкретном случају није познат кредитни рејтинг МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука и инструменти осигурања издате гаранције у облику 20 бјанко сопствених мјеница и 21 бјанко потписан и овјерен налог за пренос средстава са изјавама о блокади рачуна емитента, представљају низак ниво осигурања гаранције.

Узимајући у обзир наведено, Савјет је у сврху израчуна примијенио маржу ризика у износу од 400 базних бодова, сходно Одлуци Европске комисије, број: СА.55388 (2020/Н) од 08.12.2020. године, у предмету оцјене државне помоћи у облику гаранције додијељене кипарском предузећу LNG терминал.

Наиме, у наведеној одлуци Европска комисија прихватила је израчун износа државне помоћи садржане у 100% гаранцији државе Кипар, заснованом на маржи ризика у износу од 400 базних бодова коју су примијениле кипарске власти у одсуству кредитног рејтинга предузећа LNG терминал.

Сходно наведеном, Савјет је утврдио да вриједност новчаног еквивалента државне помоћи садржане у гаранцији за гарантовање неопозивога и безусловнога плаћања свих доспјелих анuitета из дугорочних дужничких хартија од вриједности – обвезница емитента МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука реализованих у износу од 27.436.000,00 КМ износи 5.203.828,14 КМ, односно 18.96% у односу на вриједност реализованих обвезница.

Наведени износ државне помоћи представља разлику између референтне каматне стопе (која представља тржишну каматну стопу) од 7,43% (основна референтна стопа 3,43% увећана за маржу ризика од 400 базних бодова, што представља 4%) и номиналне каматне стопе у износу од 3,50%, дисконтван на садашњу вриједност, с обзиром да је рок доспијења обвезница 10 година.

Дисконтна каматна стопа у конкретном случају износи 4,43% годишње (основна референтна стопа 3,43 увећана за фиксну маржу 100 базних бодова или 1%), сходно члану 6. став (3) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској.

Сходно наведеном, Савјет је утврдио да незаконито додијељена државна помоћ у облику гаранције коју треба вратити од МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука износи 5.203.828,14 КМ, увећано за износ затезних камата које теку од дана када су се утврђене неправилности појавиле, односно од дана издавања предметне гаранције, до дана поврата утврђеног износа.

У складу са наведеним, Савјет је одлучио као у тачки 2. диспозитива овог рјешења.

Упутство о правном лијеку

Ово рјешење је коначно у управном поступку и против њега није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може да покрене управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема овог рјешења.

Број УП/1 03-26-1-54-19/21
23. јуна 2023. године
Источно Сарајево

Предејдавајући
Савјета за државну помоћ
БиХ
Ценан Селимбеговић, с. р.

619

На основу члана 12. став (3) тач. c) и d) Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 10/12 и 39/20) и члана 193. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), рјешавајући у поступку усклађености државне помоћи с прописима о државној помоћи, покренутом на основу пријаве Управног одбора Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине за одобрење државне помоћи у облику пореске олакшице садржане у Приједлогу одлуке о количинама дизел-горива на које се не плаћа путарина за 2023. годину, Вијеће за државну помоћ Босне и Херцеговине на 136. сједници, одржаној 22. јуна 2023. године, донијело је слjedeће

РЈЕШЕЊЕ

1. Утврђује се да државна помоћ у облику пореске олакшице привредним субјектима наведеним у члану 2. Приједлога одлуке о количинама дизел-горива на које се не плаћа путарина за 2023. годину, осим за привредне субјекте из тачке 2. овог рјешења, није у складу са Законом о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини.
2. Утврђује се да државна помоћ у облику пореске олакшице садржане у Приједлогу одлуке о количинама дизел-горива на које се не плаћа путарина за 2023. годину привредним субјектима ЈП "Желјезнице Федерације БиХ" д.о.о. Сарајево и предузеће "Желјезнице Републике Српске" а.д. Добој не представља државну помоћ у смислу Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини.
3. Ово рјешење бит ће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

1. Захтјев за pokretanje postupka

Вијеће за државну помоћ Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Вијеће) запримило је 16. 12. 2022. године, под бројем УП/1 03-26-1-63-1/22, пријаву Управног одбора Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине за одобрење државне помоћи у облику пореске олакшице садржане у Приједлогу одлуке о количинама дизел-горива на које се не плаћа путарина за 2023. годину, акт број 02-02-65-4/22 од 22.11.2022. године.

Предметна пријава достављена је у прилогу акта Министарства ванjsке трговине и економских односа Босне и Херцеговине, број 09-1-02-3695-1/22 од 29.11.2022. године, Министарство ванjsке трговине и економских односа Босне и Херцеговине, као орган за провођење Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини (у даљњем тексту: Закон), није доставило мишљење о предметној државној помоћи сходно члану 14. став (1) Закона.

Уз Образац за подношење обавјештења (у даљњем тексту: Образац пријаве) подносилац је доставио копије слjedeће документације: